

m hooren
die toon!
lij vergeet
n! O, dat
aar klaar
le camou-
agen zijn
arten. Hij
n. Let op
d a c h -

NAAM —
hanteert
tweesij-
nummer

SMELIK.

LEVEN

den leven-
zijn diepe
bereidheid
; zijn sim-
emant te
tegd: Van
n.

chrijft hij,
servaring:
maar van
e logica of
e houden,
rw moeder
e ligt dan
van eigen
verrechten,
begrijpelijk
t men het
wil vullen.
komt, dat
akelijkheid
nblik, zich
opschrikt
door zich-

en angstig
een grond
preekt het
had, dat
opdat een
maar het
steling om
ok ons die
die ze aan
opstaan,
ve dat ge-
aan onzelf-
de daden
zoening
schud heb-
n nu wordt
den we in
diepte van

Dan aan-
neel anders
andelingen.
baarheid te
n Heiligen
e mensche-
n walg of
i in Zijnen
t we onder-
asting. En
kring waar
en de echo
alig maakt.
n of wil-
a. — Alle
n voor het
a eerst bid-
domd noch
in de stel-

f van Van
Fabius, om-
in Van den

en we met
bezemingen,
is niet veel
erbid voor
g van eigen
ne, zulk een
de naasten

hij in 1877.
ren. — Dat
d bij mij.
hij in onge-
elk men-
il God wel-

licht juist hierdoor werken en voor hen zou mijne hard-
heid wellicht het omgekeerde gevolg hebben dan ik
bedoelde: nl. toenemende moedeloosheid, vrees en
matheid. Het kan echter zijn dat door ook dezen lij-
densbeker wij naar Boven worden getrokken — mij-
ten minste ging het zoo".

Als predikant schuwde hij alle vleiers: Hij was
doodsbang voor lof. Dat was vergif voor het farizee-
sche menschenhart. Maar zijn hart ging wagenwijd
open voor kritiek! „Ik gevoel voortdurend, zoo schreef
hij eens, hoe men den eenen keer veel beter daartoe
(tot preeken nl.) in staat is dan den anderen, maar
geloof dat het geneesmiddel, zoover de gemeente er
iets aan doen kan, niet ligt in verschooning of sparen
van oordeel, maar juist in krachtige kritiek. Ook
Gods Woord heelt eerst na verbrijzeling, verhoort
eerst na kastijding".

Inderdaad: farizeïsme was voor hem de doodsvijand.
Hij kende door en door het gevaarlijke raffinement,
dat aan deze zonde eigen is. Hij doorzag de onwaar-
achtigheid ervan tot op den bodem. Judas vroeg
tenminste nog geld voor zijn verraad van Christus.
Maar heel veel „christenen" geven dikwijls graag
heel veel geld toe om Hem te laten vonnissen, binden,
over te leveren, te doen bespotten en opnieuw te krul-
sigen. Judas smeet ten slotte het verradersloot nog
in den tempel. Zeker, dat was niet genoeg ter bekeer-
ring. Maar het was in ieder geval nog heel wat beter
dan wat vele Gereformeerden doen. Werpen dezen zich
niet dikwijls als in een soort berouw en om zich „te
bekeeren" in de armen van een remonstrantsche zelf-
verbetering? Maar dat is „zedelijk zich-worpen".
Dat in wezen hetzelfde, maar tegelijk ook iets dat
erger is dan wat Judas bestond, nl. zelfmoord.
„Het Pharizeïsme, de waarheid en de schijn — hij
schreef dit reeds als student — zijn Satans liefste
netten".

Deze Van den Bergh nu gordde zich aan tot de wei-
zeer hachelijke onderneming om als student onder zijn
medestudenten den strijd tegen de prostitutie aan te
blinden. De nood was hem opgelegd. Hij mocht en kon
niet anders. Wat hij daarmee aandorst was, aldus de
Gunning, dien we zoeven reeds citeerden, „absoluut
nieuw". Waar nog nooit iemand op gekomen was, wat
„zeker niemand anders te dien tijde in zijn hoofd zou
gehaald hebben dan Van den Bergh, dat was, dien
strijd brengen midden in de studentenwereld. Het
tegenwoordig geslacht kan zich nauwelijks meer in-
denken de sensatie, die dat maakte en de betekenis
daarvan".

Op elke mogelijke manier pakte Van den Bergh
deze zonde aan: „Met bijzonder vertoon van tact",
zegt Fabius. Hij schreef in de leidsche studentenma-
nak een paar opzienbarende novellen, waarin hij de
zonde in haar verschrikkelijk karakter en uitwerking
bijna realistisch teekende. Maar vooral zijn bekend
geworden de openbare studentenvergaderingen met-de-
bat, waarin Van den Bergh de prostitutie te lijf ging.
Het wonderlijke van deze samenkomsten was, dat een
student op een gehoor van louter mede-studenten vol-
komen beslag wist te leggen! Van de in de studenten-
wereld, speciaal bij dit onderwerp, zoo gauw opgewek-
te spotlust was in deze vergaderingen geen spoor te
bekennen. In de omgeving van Van den Bergh ver-
ging iedere lust tot het debiteeren van dubbelsinnig-
heden.

In alle universiteitssteden trad Van den Bergh op.
En hoe het dan toeging vertelt ons de fijne schets,
die Dr Gunning van de samenkomst in Amsterdam
achterliet.

„Nog zie ik zijn frêle, zoo zwak en haast etherisch
schijnende gestalte voor mij, zooals hij daar achter de
bestuurstafel stond in een stampvolle vergadering van
studenten, beledigd door het toenmaals nog bestaande
studentengezelschap „Mavo medicator" van de medi-
sche en pharmaceutische militaire studenten, in haar
oude vereenigingslokaal in het oude, thans afgebro-
ken en door een nieuw vervangen gebouw op het So-
phiaplein, Amsterdam, een reeks stellingen verdedi-
gende waarvan eigenlijk alleen de eerste in discussie
kwam, omdat daarin alles lag opgesloten en die ge-
lijkluidend was met de boven aangehaalde leus (deze
nl.: alle medeplichtigheid aan de prostitutie is uit den
booze. — C. V.). Ik stond achter in de zaal tegen den
muur aangedrukt, want er was geen zitplaats meer vrij;
maar ik kon hem uitstekend zien. Ofschoon zijn ge-
laet geen oogenblik de aangeboren uitdrukking van
zachtheid verloor, verveerde hij zich als een leeuw,
den ganschen avond lang. En zoo grooten eerbied
boezemde hij in, dat de toon der discussie steeds waar-
dig bleef, en geen enkel gemeen woord, geen enkel
spotwoord zelfs, gehoord werd. En dat scheen mij nog
grooter triomf dan de uitslag der stemming, waarbij
stelling I met algemeene stemmen werd aangenomen,
op één na, afkomstig van iemand bij wien naast een
zekere onloochenbare rondborstigheid vooral de zucht
om tot elke prijs origineel te schijnen, in het spel
was, en met wien het later, na een korten tijd van
wereldlijk succes, heel, heel droevig is afgelopen".

Zoo heeft Van den Bergh als student gestreden, ge-
profeteerd waar God hem plantte. En hij deed het
vervu'd met diepen eerbied voor Gods heiligheid, ge-
dragen door een gloeienden haat tegen de zonde, in-
nerlijk met barmhartigheid bewogen over de zondaren
en beheerscht door een ootmoed, een waarachtige
nederigheid welke ieder spoor van zelfingenomenheid

en zedenmeesterij volledig uit zijn optreden bandte.

Men heeft van Van den Bergh gezegd, aldus Fa-
bius, „dat hij een boetprediker onder de studenten is
geweest. Toch zou dit weinig doen vermoeden den
zoo innemenden indruk van zachtheid, dien hij maakte.
En mocht men hem noemen het geweten der studen-
ten, dan zou toch onmiddellijk daaraan dienen te
worden toegevoegd, dat hij dit was zonder het ook
maar eenigszins te bedoelen; in liefelijken ootmoed.
Kwam later in heel zijn leven zijne groote vrees voor
Farizeïsme uit, — onmiddellijk schrijf ik zijn mach-
tige betekenis in de studentenwereld niet het minst
daaraan toe, dat hij reeds toen ganschelijk niet denken
deed aan den eigengerechtigden Farizeër, maar veeleer
aan den verslagenen tollenaar. Zoude zich iemand in
de ellende zijner zonden tot hem vervoegen, dan rees
aanstonds bij hem de vraag, waarin hij, in zichzelf
toch niet beter, te danken had, dat hij niet even on-
gelukkig was; zoude hij zich gedrongen gevoelen zij-
nen mede-student de met slijk bemorste voeten te
wassen of dien op eenige andere wijze genoegen te
doen. Dat was toch wel het minste, waarmee hij zijne
deernis en zijne dankbaarheid kon toonen. En dit was
bij hem niet eens opvatting, die hij telkens zichzelf
moest voorhouden, om daarnaar te doen; zij was een
deel van zijn wezen".

Zoo oordeelde Van den Bergh's boezemvriend. Mocht
men zoo'n woord daarom wat al te subjectief vinden
— men luistert dan naar wat de liberale prof. Van
der Vlugt over dezen merkwaardigen Leidschen stu-
dent eenmaal schreef. Het geheim van den eerbied,
welke reeds aan de Universiteit voor Van den Bergh

OPSTANDING.

Wij zien Uw poorten opengaan;
bedekken schichtig 't aangezicht.
Gij brengt ons voor Uw hoog Gericht.
O God, neem ons genadig aan....

De paalen Poort, die wij zien staan,
verblindt ons door het Hemelach licht,
dat afstraalt van Gods Aangezicht;
wij moeten buigen, knielen gaan....

Maar Jezus heeft voor ons volbracht;
Zijn bloed de zondeschuld bedekt.
Zijn heil'ge handen uitgestrekt,
leidt Hij ons over 't donker graf.

O God, Gij die Uw Zoon ons gaf,
die 't menschenkind, met vuil bekleet,
gereinigt tot nieuw leven wekt,
Wij zien 't Jeruzalem, dat wacht....

Gij die ons aller Vader zijt,
maakt ons tot dezen gang bereid.

WIM VAN DER LAAN.

werd gekoesterd, was z.i. in tweeërlei gelegen. „Voor-
eerst hierin, dat ieder die hem nader kwam, gevoelde
hoe de evangelische nederigheid, die alleen in staat
was om ons zijn evangelische hoogheid aanneembaar
te maken, bij hem niets minder dan deze zich vrij
hield van alle aanstellerij, volkomen oprecht was en
waar. Maar dan ook en vooral in dit andere. Hij was
het lijnrecht tegendeel van den eeuwigen vechtlustigen
Christen. Zijn manier was niet den andersdenkende
zwart te maken, maar zichzelf te geven, te toonen
in zijn blanken ernst".

Bekend, geliefd en gehaat, maar bovenal groot is
Van den Bergh geworden in de reformatorische be-
weging in de kerk des Heeren, welke we met den
naam „doleantie" aanduiden.

Voor heel wat Christenen zal het iets vreemds, ja,
iets onverklaarbaars zijn, dat een man als Van den
Bergh zich met alle kracht in den kerkelijken strijd
wierp, daarin zijn beste krachten verloorde en hem
zelfs als het noodzakelijkste en belangrijkste mo-
ment van zijn levenstaak beschouwde.

Zij vragen zich af, hoe het mogelijk is, dat een man,
die zoo diep de verdorvenheid van het menselijke
leven, van den kern tot den buitensten omtrek, had
doorschouwd en die de vergiftiging, de verkankering,
van alle menselijke daden door de zonde zoo door
en door kende, zich zoo druk kon maken voor een
kerkelijke organisatie, waarin immers altijd zoo ver-
schrikkelijk veel van den mensch en vooral van den
zondigen mensch schuilt.

Hoe bestaat het, zullen zij uitroepen, dat een man
die zoo hevig bewogen werd door den nood der mensche-
heid, die innerlijk ineenkromp bij het zien van de golf
van alle mogelijke ellende welke over en door de
menscheid heen stroomt, zich bezig gaat houden
met kerkelijke geschillen, twisten, troebelen, welke de
christenen uit elkaar jagen en de eenheid der geloov-
igen altijd weer vernietigen?

Wat kan een man, die het farizeïsme zoo diep had
gepeild en door de vele maskers, waarmee het zich
tooit, had hen gezien, toch bezelen, dat hij zich gaat

OP EN OM 'T KERKPLEIN

Niet in 't zand schrijven als 't stormt.

Van Lamartine naar de acta van een generale sy-
node, van de poëzie naar kerkelijk proza is soms maar
één stap.

Dezer dagen — een man met een rustig leven weet
soms van vervelling niet wat hij doen moet — ver-
diepte ik mij nog eens in de poëzie van Lamartine. En
in een gedicht, dat ik meer onder oogen had gehad,
trof ik een paar reeds jaren geleden onderstreepte
strofen aan:

„L'homme n'écrit rien sur le sable
à l'heure où passe l'aiglon".

„Een mensch schrijft niets in het zand
in het uur, waarin de stormwind voorbij raast".

Deze regels herinnerden mij plotseling aan de acta
van de synode te Groningen. Aan het besluit door die
synode genomen inzake een eventuele samenspreking.
In dat besluit heeft de synode o.a. bepaald, dat het
contact met de deputaten der synode Duursema
„voorshands alleen schriftelijk
geschiede".

Er is over dat „voorshands alleen schriftelijk" heel
wat te doen geweest. Maar hoe verder we van Gro-
ningen afstaan, des te meer komt het mij voor een
zeer wijs besluit te zijn geweest. Gegeven, dat de sy-
node nu eenmaal tot contact-opening besloot.

Het stormde toen.
En niemand schrijft, als de stormwind over het
strand jaagt, in het zand. Zulk schrift in het zand
wordt door den storm terstond onleesbaar gemaakt.

Welnu: praten is schrijven in zand.
Dat schrift is spoedig onleesbaar.
Zeker als het stormt.

De een zegt er straks dit, de ander dat van.
En daarom was het wel wijs van de synode van
Groningen vóór het gesprek met deputaten van de
overzijde geopend werd voorshands schriftelijk te be-
ginnen, ter verkrijging van een duidelijke niet voor
tweeërlei uitleg vatbare situatietekening.

Zwart op wit.
Geen schrift in het zand.
Het stormde toen.

D. E. C.

wijden, en dan nog wel met een werkelijken, hem zelf-
verteerenden gloed, aan een bedrijf, dat altijd een
broekas is geweest en ook wel blijven zal van diplo-
matie, onwaarachtigheid, heerschzucht, camouflage,
kortom van den weerzinwekkendsten vorm van farize-
ïsme?

Hoe men evenwel ook moge denken, en wat men
ook moge vragen: Van den Bergh is vóór alles een
man van de kerk een strijder tegen haar zonden, een
bidder voor haar bekeering, een worstelaar voor haar
reformatie, een profeet in haar afval, een priester te
midden van haar ellende, een prediker van haar heer-
lijkheid geweest!

Maar — hij was dat op geheel eigen wijze. Hij was
dat naar de gaven, welke God in het bijzonder aan
hem had toevertrouwd.

Kuyper — dat was de generaal, de geniale leger-
aanvoerder. In volkomen rust en zelfbeheersching
overziet hij permanent en met één blik het kerkelijke
slagveld. Alle bewegingen volgt hij met zijn scherpen
blik. Hij commandeert, bijna zonder op tegenspraak te
stuiten, de geheele naar hem luisterende legermacht.
Hij is in staat met zijn colonnes de meest onver-
wachte bewegingen uit te voeren. Hij bepaalt met
grootte zekerheid verdediging, aanval en beslissenden
slag. Steeds houdt hij het gestelde doel voor oogen.
En van iederen nederlaag maakt hij nog wat er van
te maken is.

Rutgers — dat is de rustige, bijna alles wetende,
theoreticus. Hij is als het ware de chef van den ge-
neralen staf, de ziel van de geheele kerkelijke actie.
Uit heel de historie heeft hij voorbeelden, aanwij-
zingen, analogieën, voor den kerkelijken strijd zijner
dagen van belang, bij elkaar gezocht. Hij beheerscht
het kerkrecht volkomen en is voortdurend op zijn qui
vive dat niets ongeoorloofds geschiedt, maar alles zich
voortbeweegt langs de geëffende banen van het heilige
kerkrecht.

En naast deze beiden, hen liefhebbend en waar-
deerdend, verschijnt dan de fragiele, bescheiden, ern-
stige gesta'te van Van den Bergh. Hij heeft zijn eigen
bijdrage geleverd in de Geestelijke worsteling om weer
een kerk, die leeft uit het woord, te mogen ontvangen
uit de goede hand Gods. God heeft door hem een ge-
heel eigensoortig werk verricht, in hem een geheel apart
geschenk geschonken.

Langzaam aan, met toenemenden ernst, bond Gods
Geest den nood, de zonde, der kerk op het hart van
Van den Bergh.

Als hij nog student is, huivert hij voor den kerke-
lijken strijd terug, maar tegelijk ziet hij bijna arge-
loos, maar tegelijk met verbluffende scherpte, wat het
kardinale punt daarin is: de worsteling
tegen alle onwaarachtigheid. Hij
schrijft namelijk in 1875: „Ook ik vind de kerke-
lijke